

Actualiteit:

Gelijkwaardigheid in de plaats van discriminatie

In het boek 'Dit wonderlijke leven' van Herman Coenen ¹⁾, waarin hij zijn ontmoetingen met mij beschrijft, staat op de pagina's 103 t/m107 een tekst over het thema 'discriminatie'. Herman heeft hierin inspiraties van mij over dit onderwerp verwerkt, met name uit de publicatie 'Discriminatie, Diversiteit in Gelijkwaardigheid' van 28 januari 1995. De inspiraties van toen hebben nog niets aan wezenlijkheid ingeboet. Vrijgevendheid (het hoofdthema in VRIJ 18) kan alleen tot zijn recht komen wanneer gelijkwaardigheid tot de ander een gezonde basis heeft gekregen en discriminatie vervalst. Voor dit artikel in VRIJ verkies ik het om Herman Coenen aan het woord te laten.

Herman: Discriminatie. Een wereldomvattend probleem. Een probleem waarvan we de draagwijdte en de ernst zonder moeite erkennen. Wie is er niet tegen discriminatie?

Tegelijk is het echter een probleem waarover we al gauw zeggen dat de oplossing ervan onze eigen krachten verre te boven gaat: Wie ben ik, om te denken dat ik de loop van de wereld zou kunnen beïnvloeden?

Ik lees enkele regels die Marieke in een lezing uitsprak naar aanleiding van een verblijf op Sri Lanka. Ze zag er bittere armoede. En ze zegt: "Wat wij met armoede doen, is ook discriminatie; discriminatie is veel ruimer dan alleen naar de rassengesteldheden toe."

Ze maakt het probleem dus nog groter. Op een ander moment in dezelfde lezing heeft ze het over het onderwijs in onze eigen samenleving en de IQ-tests waarmee intelligentie wordt

'Wie ben ik, om te denken dat ik de loop van de wereld zou kunnen beïnvloeden?'

vastgesteld. Ook die betreft ze in het verhaal. Intelligentie wordt te nauw omschreven, te weinig gezien in relatie tot andere vaardigheden als alleen de intellectuele. Zo is er ook de gevoeligheid voor ritme, de begaafdheid in het bewegen, de welbespraaktheid in relatie tot een diep aanvoelen van de werkelijkheid, en zo meer. Door een te nauwe definitie van intelligentie worden veel mensen ondergewaardeerd en buitengesloten.

Dan lees ik van haar dit gedicht:

Wat heeft deze armoede mij te zeggen?

*Wat heeft deze armoede mij te zeggen?
Zij brengt mij dieper in het besef
dat verschillen tussen mensen
in wezen o zo klein genoemd kunnen worden.*

*Hun reacties zijn mijn reacties
hun armoede draag ik in mij mee.
Wens ik hen te helpen
dan help ik mijzelf evenzo.*

*Begoocheling is wat ons van elkander weerhoudt.
Zij zijn ons meest intieme mysterie
welke wij niet blijvend kunnen ontkennen
daar wij onszelf daar mee bestrijden.*

*Wanneer dit zou worden ingezien
houdt de strijd zich buiten ons op
en worden wij deelgenoot van wezenlijke eigenwaarde
geboren in ieder van ons.*

Herman: *'Zij zijn ons meest intieme mysterie...'* . In één zin brengt ze het probleem terug tot in het hart van mijn eigen leven, mijn eigen persoon. De grote verhoudingen in de wereld buiten en binnen onze landsgrenzen staan niet los van mijzelf. Elk moment kan ik erdoor worden geraakt, zó dat ik voel: dit speelt zich in mijn leven af; ik ben hier deel van en het is een deel van mij. Want de armoede die ik ontmoet, is de armoede van levende mensen, mensen als ikzelf. Mensen die lopen, kijken, bewegen als ik. Mensen die mij aanzien, mij aanspreken of mij ontwijken – zoals ikzelf hen aanzie, aanspreek of ontwijk. *'Hun reacties zijn mijn reacties.'* En dat niet alleen uitwendig. In hun gebaren en hun ogen kan ik gevoelens lezen als de mijne, in alle schakeringen die ik ken van mezelf en van degenen die mij vertrouwd zijn. En dan zegt ze: *"Ik denk dat je alleen dan, vanuit persoonlijke verbondenheid, wezenlijke veranderingen in de maatschappij kunt helpen voortzetten. Waarom ben ik verbonden? Ik ben verbonden omdat ik mezelf herken in anderen. Ik vraag me af hoe ik ooit optimaal gelukkig kan worden wanneer anderen nog diepgaand lijden en ik mij ten koste van hun lijden voed."*

Herman: Hiermee is het wereldprobleem niet alleen teruggebracht naar mijn en ieders persoonlijk leven; ik ben er ook mede verantwoordelijk voor gesteld. Ik kan het niet meer zien als iets dat buiten mij om bestaat. Ik ben in het diepst van mijzelf met deze ander die lijdt aan gebrek, ondervoeding, bedreiging en onderwaardering, verbonden. Het probleem, zijn tekort, speelt zich midden in deze verbondenheid af, het is er een deel van. Het bestaat uit de manier waarop wij ons tot elkaar verhouden: zijn tekort is mijn superioriteit. Zijn buitengesloten zijn staat gelijk aan een uitsluiting die ik in mijzelf voltrek. Marieke zegt: *"Wanneer ik niet in staat ben mij open te bewegen naar derden toe die zich uitdrukken via andere bijzondere eigenschappen dan die ik in mijzelf heb, dan ben ik onvoldoende bewust van de mogelijkheden die zij mij aanbieden om mijzelf dieper te leren kennen. Als ik mij daartoe afgesloten gedraag, zal ik mijn eigen*

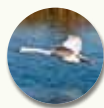

ontwikkeling en die van de ander blokkeren. Als de ander mij niet wezenlijk kan ontmoeten in wie en wat ik ben, kan hij niet in confrontatie met mij zijn eigenheid aanslijpen, zoals ik mijn eigenheid aanslijp aan de ontmoeting met hem."

Herman: Discriminatie, met alle uitwendige tekenen en gevolgen ervan, bestaat wezenlijk uit een gebrek aan waardering. Ik zie de ander als minder, ik onthoud hem de erkenning van zijn geheel eigen waarde. De bron van deze onderwaardering ligt in mijzelf: het is de angst dat zijn waarde mijn bestaansruimte zou aantasten. In wezen is het een gebrek aan vertrouwen in mijn eigen waarde. Het is de angst, mijzelf met mijn beperkingen en hoedanigheden te accepteren. Als ik mijzelf aanvaard zoals ik ben, kan een ander geen bedreiging zijn.

‘Pas als ieders unieke wezen zich met behoud van eigen identiteit aan een draad laat rijgen, kunnen de afzonderlijke identiteiten en kwaliteiten gezamenlijk werken’

Maar er is meer. De ander, met zijn andere kwaliteiten is een herinnering aan dat wat ik niet ben, aan eigenschappen die ik niet bezit. Daarmee is hij voor mij een spiegel. Hij toont mij een manier van zijn die ik mis, maar die wel haar geldigheid, haar waarde heeft. Hij laat mij zien dat mijn wijze van bestaan zijn beperkingen heeft en niet alleenzalmakend is. Dat is beangstigend, als ik meen dat mijn vorm het alleenrecht heeft. Maar het is geruststellend, als ik mij deel voel van een geheel dat uit vele verschillende levenswijzen is opgebouwd en waarin elke vorm een eigen, onmisbare rol speelt. Het geheel krijgt zijn alomvattende energie juist doordat elk deel, in zijn eigen individualiteit, openstaat voor alle andere: Marieke: *"Je moet het zo zien dat zolang de individuen, gesymboliseerd als kralen (...) zich niet aaneen willen laten rijgen aan eenzelfde snoer, zolang verliezen ze energie. Pas als ieders unieke wezen zich met behoud van eigen identiteit aan eenzelfde draad laat rijgen, kunnen de afzonderlijke identiteiten en kwaliteiten gezamenlijk werken. Als je teveel het eigen kraal-zijn beschermt, word je nooit een aaneengeregen snoer..."*

‘Je dient zo volgroeid in het eigen bewustzijn te rusten, dat je in samenzijn met anderen jezelf niet verliest, maar wel jezelf kan vrijgeven’

Herman: De mensheid als één geheel, waarin op vele verscheidene wijzen de mogelijkheden van het menszijn worden gerealiseerd - het is een perspectief. En toch ook niet meer dan een moment in een verdergaande evolutie. Als toelichting hierop zegt Marieke: *“Je dient zo volgroeid in het eigen bewustzijn te rusten, dat je in samenzijn met anderen jezelf niet verliest, maar wel jezelf kan vrijgeven. Dat is pas echte, wezenlijke vrijheid”*.

Marieke geeft een gevoel van wat die evolutie zou kunnen zijn: de groei van een mens die alle zijsmogelijkheden in zichzelf verwirkelijkt, in volle bewustzijn.

Een mens in wie Zijn en Bewustzijn samenvallen.

Hoe schamel is ons denken, als we moeten erkennen dat we ons van die horizon geen voorstelling kunnen maken. In het diepst van ons gevoel, op onze beste momenten, kunnen we er een vage weerschijn van waarnemen. Onuitdrukbaar, voorbij alle menselijke taal.

Maar we kunnen er kracht uit putten, er een bezieling in vinden die in ons is, in onze ogen, in onze handen, in onze gebaren, wanneer we op elkaar toegaan, bereid onszelf te herkennen in de ander en de ander in onszelf.

Later in het boek (op pagina 186 en 187) beschrijft Herman mijn inspiraties over hoogmoed en miskenning.

Negatieve hoogmoed is je méér tonen dan je wezenlijk doorleefd hebt. Je blaast je ego op en verkleint daarmee anderen, en het verduistert je onzekerheden voor anderen.

Positieve hoogmoed is in eenvoud te staan vanuit zelf-acceptatie en te tonen vanuit hóge moed wie jij in wezen bent. Per definitie anders geaard dan alle anderen, gezien je eigen unieke zijn. Vanuit gevonden rust in jezelf, in dit anders-zijn, toon je de hoge moed je hierin zichtbaar te maken.

Miskenning is je eigen zijn versmallen, onterecht, uit angst je eigen zijn vanuit hoge moed in de wereld te plaatsen. Je maakt je afhankelijk van het beoordelingsvermogen van anderen en verdriet jezelf daar bovenmatig mee.

Ingekapseld in je eigen verkleining, zie je toe, in plaats van dat jij jezelf vrijgeeft vanuit eigenwaarde.’

Herman: Had ze het een poos geleden niet over de zeer verfijnde psychologie die daar – in de onstoffelijke wereld – is? En is het niet wonderlijk dat dat buitenaardse zicht me terugplaatst in het hart van mijn aardse menszijn, me treft in het vlees en bloed van mijn bestaan hier, nu, in dit leven dat ik leid tussen anderen van hetzelfde vlees en bloed? Zou de hemel dan inderdaad hier zijn, midden in deze wereld met al haar gruwelijkheden, al haar menselijke onmenselijkheden? Is het wonder niet vooral, dat ik en jij degenen zijn die elkaar naar het leven staan én tegelijkertijd de kinderen zijn die touwtje springen op het plein?

Lieve mensen, Herman Coenen heeft de inspiraties doorleefd en verwoord wat ze met hem deden. Ik wens u toe dat de inspiraties en zijn woorden ook uw hart raken en tot bezinning aanzetten.

Veel liefs, Marieke

1) HERMAN COENEN: DIT WONDERLIJKE LEVEN. ONTMOETINGEN MET MARIEKE DE VRIJ. UITGEVERIJ DE VRIJE MARE ISBN 90-77326-06-5

*Ik kan alleen
maar gaan*

Ik kan alleen maar gaan.

Het voelt
als yang en yin
als brood en water
als kracht en overgave.

Ik kan alleen maar gaan
in dit proces
wil het mijzelf
niet ten gronde richten.

Wil ik geen huis worden
zonder ramen.

UIT: ‘DIT WONDERLIJKE LEVEN.
ONTMOETINGEN MET MARIEKE DE VRIJ’ VAN HERMAN COENEN